

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 60 0 Ps 005371 19 Rev 2
Banjaluka: 20.2.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjana Popadić, predsjednik vijeća, Senad Tica i Biljana Tomić, član vijeća, u pravnoj stvari tužioca d.o.o. "A." D.Ž., kog zastupa punomoćnik Ž.B. advokat iz Š., protiv tužene RS - Ministarstvo ..., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske - sjedište zamjenika u D., ..., radi naknade štete, vrijednost predmeta spora 1.365.459,00 KM, odlučujući o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 60 0 Ps 005371 18 Pž 4 od 22.1.2019. godine, na sjednici održanoj 20.2.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja i presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 60 0 Ps 005371 18 Pž 4 od 22.1.2019. godine preinačava, tako što se žalba tužioca odbija i presuda Okružnog privrednog suda u Doboju broj: 60 0 Ps 005371 17 Ps 4 od 12.1.2017. godine potvrđuje.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Doboju broj: 60 0 Ps 005371 17 Ps 4 od 12.1.2017. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se obaveže tužena da mu na ime naknade štete - izmakle dobiti zbog neuvođenja u posjed u cijelo koncesiono dobro prema ugovoru o koncesiji broj: 01-33-11262/06 od 4.12.2006. godine i ugovoru o koncesiji broj: 01-33-1212/07 od 27.2.2007. godine, za period od 27.2.2007. godine do 23.4.2009. godine, isplati ukupan iznos od 605.430,92 KM sa zakonskom zateznom kamatom, i to: na iznos od 419.126,92 KM počev od 31.3.2008. godine do isplate, na iznos od 116.304,00 KM počev od 31.3.2009. godine do isplate i na iznos od 70.000,00 KM počev od 31.3.2010. godine do isplate, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude (stav 1.).

Obavezan je tužilac da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 37.500,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema presude (stav 2.).

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 60 0 Ps 005371 18 Pž 4 od 22.1.2019. godine, žalba tužioca je usvojena i prvostepena presuda broj: 60 0 Ps 005371 17 Ps 4 od 12.1.2018. godine (pogrešno napisano od 12.1.2017. godine), preinačena tako što je tužbeni zahtjev usvojen u cijelosti, a tužena obavezana da tužiocu na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 44.212,75 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od presuđenja do isplate, sve u roku od 30 dana, dok je u preostalom dijelu do traženog iznosa troškova postupka od 95.220,35 KM zahtjev odbijen.

Tužena revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužilac u odgovoru na reviziju predlaže da se revizija odbije, a tužena obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora u iznosu od 2.340,00 KM.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužioca za naknadu štete na ime izgubljene dobiti za period od 27.2.2007. godine do 23.4.2009. godine u iznosu od 605.430,92 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na iznose i za period kako je navedeno u izreci presude.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev cijeneći, prije svega, da tužilac nema pravni osnov za naknadu štete na ime izgubljene dobiti za period od 27.2.2007. godine do 23.4.2009. godine, jer su oba ugovora o koncesiji utvrđena ništavim i ne proizvode pravno dejstvo od momenta njihovog zaključenja (4.12.2006. godine i 27.2.2007. godine). Pored toga cijeni da tužilac nije dokazao da je pretrpio štetu time što „nije mogao da uzgoji i proda više živine“ u utuženom periodu, odnosno time što je „eventualne količine žitarica koje je mogao uzgojiti na dijelu koncesionog dobra za koji nije uveden u posjed, morao nabaviti od drugog dobavljača radi prehrane živine čijom se prodajom bavi“. Ova ocjena je zasnovana na tumačenju odredbe člana 4. ugovora o koncesiji, po kome se koncesiono dobro daje u posjed tužiocu „isključivo radi proizvodnje žitarica za uzgoj živine“.

Cijeneći nalaz vještaka poljoprivredne struke, prvostepeni sud ukazuje da je vještak procjenu izgubljene dobiti sačinio imajući u vidu vrijednost žitarica (kukuruza) koju bi tužilac mogao uzgojiti na dijelu koncesionog dobra u kojem nije uveden u posjed, ali da bi tako izračunata izgubljena dobit za tužioca postojala pod uslovom „da se može baviti direktnom prodajom tih žitarica, što isti nije bio u mogućnosti“. Pored toga sud cijeni da „vještak ne dokazuje“ po kom ugovoru je tužilac mogao prodati kukuruz, kome i po kojoj cijeni, da li je bio registriran za takvu djelatnost i kolika je razlika između „vrijednosti proizvedene količine kukuruza i prodajne cijene“.

Odluka prvostepenog suda je zasnovana na odredbama člana 104., 155. i 189. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO).

Odlučujući o žalbi tužioca, drugostepeni sud je stava da je tužena povrijedila ugovornu obavezu jer nije predala cijelo koncesiono dobro u posjed tužioca, da je tužilac u više navrata zahtjevaao predaju u posjed cijelog koncesionog dobra i da je „te aktivnosti preduzimao upravo iz razloga da bi ostvarivao dobit od poljoprivredne proizvodnje..., a da li bi te proizvode plasirao na tržištu ili ih koristio za potrebe uzgoja živine nije od značaja“, slijedom čega smatra da tužilac ima osnov za naknadu i da nije pravilan zaključak prvostepenog suda da nije dokazao visinu štete.

Odluka drugostepenog suda je zasnovana na odredbama člana 108. u vezi sa članom 172. ZOO.

Drugostepena odluka nije pravilna.

Između parničnih stranaka nije sporno da je Odlukom Vlade Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada RS) broj: 04/1-012-2370/06 od 16.11.2006. godine, koja je objavljena u „Službenom glasniku RS“, broj: 113/06, tužiocu dodijeljena koncesija za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u opštinama Donji Žabar i Pelagićevo u površini od 383,3197 ha, na period od 15 godina računajući

od dana zaključivanja ugovora o koncesiji. Visina koncesione naknade iznosi 61,00 KM/ha godišnje, a jednokratna naknada za koncesiono pravo iznosi 12.500,00 KM koju je koncesionar dužan uplatiti prije zaključenja ugovora. Tužilac je 28.12.2007. godine uplatio koncesionu naknadu u iznosu od 19.487,95 KM, a 14.4.2008. godine u iznosu od 5.845,63 KM. Tokom postupka, a ni sada u reviziji, tužena ne osporava da je tužilac redovno plaćao ugovorenu naknadu u iznosu od 61,00 KM/ha godišnje.

Parnične stranke su prvi ugovor o koncesiji zaključili 4.12.2006. godine, a drugi 27.2.2007. godine (predmet su iste nekretnine). Nesporno je da su ovi ugovori o koncesiji pravosnažnom presudom utvrđeni ništavim (presuda broj: 60 0 Ps 005371 16 Ps 3 od 12.2.2016. godine, broj: 60 0 Ps 005371 16 Pž 2 od 27.9.2016. godine i broj: 60 0 Ps 005371 17 Rev od 20.4.2017. godine). Po stavu suda ugovori su ništavi jer je poništena odluka Vlade RS o dodjeli koncesije tužiocu.

Nije sporno da tužilac, po zaključenju ugovora, nije uveden u dio posjeda koncesionog dobra u površini od 120 ha, kao ni to da se 20.3.2007. godine, 5.3.2008. godine, 30.7.2008. godine, 11.11.2008. godine, 3.1.2009. godine i 27.3.2009. godine obraćao sa zahtjevom za uvođenje u posjed tog dijela koncesionog dobra.

Tužilac je dokazao da od strane koncudenta nije uveden u posjed dijela nekretnina iz ugovora, i to k.č. broj 315, 316, 317, 318, 319/1, 320, 321, 322, 519, 520, 521, 522, 523, 822 i 823, sve upisane u PL broj: 317 k.o. Orlovo Polje, k.č. broj: 323 upisana u PL broj: 74/1 k.o. O.P, k.č. broj 989, 1055, 1746/1, 1838/2, 1838/4 sve upisane u PL broj: 897/1 k.o. D.T., te k.č. broj 392 upisane u PL broj: 2084/3 k.o. P., a koje nekretnine se vode kao posjed PD „N.“ a.d. P.

Ovo potvrđuje nalaz i dopuna nalaza vještaka geometra M.M. iz kog proizilazi da tužilac u posjedu drži površinu od 239.9329 ha, a da nije uveden u posjed površine 120.0064 ha, kao i akt Ministarstva ... Vlade RS, broj: 12.035-330.1358/11 od 29.4.2011. godine, kojim obavještava tužioca da sa PD „N.“ a.d. P. vodi sudski spor u vezi nekretnina u k.o. P. „površine od oko 120 ha“ i da postoji mogućnost da mu tu površinu „ustupi na drugom lokalitetu“.

Nesumnjivo je da je postojala obaveza koncudenta da koncesionaru preda u faktički posjed dodjeljeno zemljište i da mu, po članu 14. alineja 1. ugovora o koncesiji, omogući da „u vrijeme trajanja koncesije nesmetano koristi poljoprivredno zemljište“. Saglasno odredbi člana 32. Zakona o koncesijama „Službeni glasnik RS“, broj: 25/02, 91/06 i 92/09 – u daljem tekstu: ZK), koncesionar ima pravo posjedovanja i korišćenja sredstava i imovine koje mu koncedent stavlja na raspolaganje, u skladu sa ugovorom o koncesiji.

Učesnici u obligacionom odnosu su ravnopravni (član 11. ZOO) i u ostvarivanju prava i obaveza su dužni da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja (član 12.), s tim da im je zabranjeno vršenje prava protivno cilju zbog koga je ono zakonom ustanovljeno ili priznato (član 13.) i ne smiju iskorišćavati svoj monopolski položaj (član 14.), a dužni su da se uzdržavaju od postupaka kojim se može drugom prouzrokovati šteta (član 16.). Učesnici u obligacionom odnosu su dužni da izvrše svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje, a obaveza se može ugasiti saglasnošću volja stranaka ili na osnovu zakona (član 17.).

Odredbom člana 108. ZOO propisano je da ugovarač koji je kriv za zaključenje ništavog ugovora odgovara svom saugovaraču za štetu koju trpi zbog ništavosti ugovora, ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništavosti.

Tužena je jedina po zakonu ovlaštena da donese odluku o dodjeli koncesije, i da ona ili po njenom ovlaštenju nadležno ministarstvo i/ili organ lokalne uprave i/ili javno preduzeće koje vrši upravljanje predmetom koncesije zaključi ugovor o koncesiji (član 6. stav 6. ZK u vezi sa odredbom člana 71. Zakona o poljoprivrednom zemljištu Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj: 93/06, 86/07, 14/10 i 5/12), kada je u pitanju konkretni ugovor o koncesiji.

Stoga ovaj sud cijeni pravilnim stav nižestepeni sudova da Vlada RS ima pravo i obavezu da se stara o zaštiti javnog interesa Republike Srpske u pogledu dodjele koncesije za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Srpske. U tom smislu odluka Vlade RS o poništenju odluke o dodjeli koncesije tužiocu, predstavlja preduzimanje aktivnosti radi otklanjanja neregularnosti u pogledu dodjele koncesije, iz čega slijedi da je Vlada RS imala ovlaštenja u smislu odredbe člana 6. ZK da donese odluku o poništenju odluke o dodjeli koncesije.

Dakle, imajući u vidu zakonska ovlaštenja Vlade Republike Srpske u vezi sa donošenjem konačnih odluka o dodjeli i poništenju odluke o dodjeli koncesije i napred navedena opšta načela obligacionog prava, jasno je da Vlada RS, koja ima stručne i pravne službe na raspolaganju, mora sa posebnom i povećanom pažnjom utvrditi prije zaključenja ugovora o koncesiji da ne postoje zakonski razlozi koji bi taj ugovor činile ništavim. Tužilac kao koncesionar ne može znati, niti je prema okolnostima koje su postojale u momentu zaključenja ugovora mogao znati, da postoje razlozi koji zaključen ugovor čine ništavim. Kao savjesna strana koja se prijavila za koncesiju, kasnije uredno ispunila svoju obavezu plaćanja koncesione naknade, nije svojim radnjama ili propuštanjem uzrokovala nastanak ništavosti ugovora.

Kako slijedi iz odluke Vlade RS razlozi ništavosti se nalaze isključivo u njenim propustima (nije ispoštovana okvirna površina od 990 hektara za PD „N.“ a.d. P. ni zaključak Vlade RS u pogledu utvrđivanja preostalog dijela poljoprivrednog zemljišta na ovom području u procentu od 25%).

Prema tome pravilan je stav drugostepenog suda da postoji pravni osnov za naknadu eventualno pretrpljene štete prema odredbi člana 108. ZOO, ali ne i njegov zaključak da je tuženi dokazao visinu štete koju trpi, niti da je pravilno opredjelio vrstu štete koju traži.

Tužilac traži naknadu štete na ime izgubljene dobiti zbog neuvođenja u posjed dijela koncesinog dobra, za period od zaključenja ugovora o koncesiji (27.2.2007. godine) do odluke Vlade RS o poništenju odluke o dodjeli koncesije (broj: 04/1-012-2-751/09 od 23.4.2009. godine).

Članom 4. ugovora o koncesiji decidirano je ugovoren osnov dodjele koncesionog zemljišta koga se je koncesionar obavezan pridržavati, a to je da koristi poljoprivredno zemljište „isključivo za obavljanje dijela svoje osnovne djelatnosti i to za obavljanje proizvodnje žitarica za uzgoj živine“.

Šteta koja bi se mogla priznati tužiocu predstavljao bi izgubljeni prihod nastao zbog manje proizvodnje i prodaje živine, uzročno posljedično vezano za činjenicu da nije mogao proizvesti planiranu količinu žitarica za uzgoj živine jer nije uveden u cijelo koncesiono dobro, odnosno izdatak koji predstavlja cijenu koju je platio drugom proizvođaču radi obezbjeđenja potrebne količine žitarica za proizvodnju živine. Ovu vrstu i obim štete, kako to pravilno cijeni prvostepeni sud, tuženi nije ni dokazivao ni tražio tužbenim zahtjevom.

Šteta koju potražuje tužilac i koja mu je dosuđena u iznosu od 605.430,92 KM, obračunata je kao gubitak mogućeg prihoda od proizvodnje kukuruza na spornoj koncesionoj površini, u koju svrhu tužiocu nije data koncesija što jasno proizilazi iz odredbe člana 4. ugovora o koncesiji, pa to i ne može biti šteta na čiju bi naknadu imao pravo.

Temeljem odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13), odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Gorjana Popadić

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske posarnice
Amila Podrašćić